

ТЕМА 9. ПРАВОПИС ПРИСЛІВНИКІВ. СТУПЕНЮВАННЯ ПРИСЛІВНИКІВ

Вправа 1. Утворіть усі можливі форми ступенів порівняння прислівників:

- а) холодно, тепло, гаряче, твердо, м'яко, щедро, боляче, охайно, привабливо;
- б) гарно, рано, далеко, зручно, глибоко, несамовито, сухо, різко, дорого;
- в) часто, швидко, різко, голосно, просто, спрямовано, вузько.

Вправа 2. Поясніть написання *и* та *і* в кінці прислівників, вставте пропущені букви.

Навік..., почаст..., безвіст..., трох..., по-вовч..., по-польск..., поноч..., утрич..., анітрох..., по-заяч..., вноч..., опівноч..., по-дитяч... .

Вправа 3. Запишіть подані прислівники, вставляючи пропущені *н* або *ни*.

Натхнен...о, попідтин...ю, невиправдан...о, спросон...я, широчен...о, стурбован...о, щоден...о, віддан...о, невпин...о, шален...о, туман...о, схвильован...о, незрівнян...о, стривожен...о, неблаган...о, багрян...о, безвин...о, безперестан...о, ображен...о, гуман...о.

Вправа 4. Складіть речення з такими прислівниками і співзвучними з ними словами:

Навіки – на віки, назустріч – на зустріч, удень – у день, знизу – з низу, збоку – з боку, утрюх – у трюх, по-перше – по перше, доволі – до волі, по-батьківському – по батьківському, востаннє – в останнє, вголос – в голос, нарешті – на решті, угору – у гору, напам'ять – на пам'ять.

Вправа 5. Запишіть прислівники і прислівникові сполучення окремо, разом або через дефіс. Поясніть їх правопис.

I. До/останку, до/дому, що/неділі, в/гору, в/цілому, на/весні, на/бік, на/совість, на/завтра, поза/торік, за/ світла, з/далека, на/виворіт, на/втіки, од/віку, с/початку, с/просоння, у/двох, з/гори, на/швидку, по/одинці, за/молоду, до/долу, з/верху, на/в/круги, на/гора, коли/не/коли, на/рівні, в/голос, в/бік, по/правді.

II. З/на/двору, в/цілому, в/край, плече/в/плече, кінець/кінцем, до/побачення, по/братньому, давним/давно, на/ходу, до/гола, на/яву, в/далечінь, вряди/годи, тяжко/важко, з/краю, по/двоє, по/четверте, на/бігу, по/товариськи, на/показ, на/добридень, до/пари, в/зимку, напів/свідомо, в/слід.

III. Всього/на/всього, без/вісті, до/пізна, де/не/де, до/купи, по/п'яте, в/середині, по/юнацьки, по/іншому, рано/пораненьку, на/силу, на/зустріч, день/у/день, о/півдні, як/не/як, по/польськи, за/одно, у/чотирьох, зі/споду, любо/дорого, раз/за/разом, на/показ, у/сто/крат, один/в/один, за/дня, у/розсип, в/волю, на/біс, по/людськи, поза/торік, час/від/часу, по/правді, на/ніщо, на/різно, після/завтра, навік/віки, з/роду/віку, до/речі.

IV. Все/одно, віч/на/віч, вряди/годи, час/від/часу, спід/тишка, на/віки/віків, сто/крат, ось/ось, в/різно/біч, давним/давно, з/роду/віку, на/віки/вічні, живо/силом, волею/не/волею, всього/на/ всього, слово/в/слово, з/давніх/давен, хоч/не/хоч, з/діда/прадіда, не/до/вподоби, яко/мога, тим/часом, пліч/о/пліч, кінець/кінцем, поза/вчора, в/решті/решт, сама/самотою, в/одно/час, рука/в/руку, час/від/часу, на/тще/серце, по/одинці, більш/менш, рік/у/рік, один/за/одним, раз/по/раз, як/не/як.

V. Видимо/не/видимо, мало/по/малу, з/роду/в/рід, тишком/ нишком, раз/за/разом, день/у/день, без/кінця/краю, з/року/в/рік, не/сьогодні/завтра, коли/не/коли, з/ранку/до/вечора, з/боку/на/бік, одним/один, о/пів/ночі, на/нівець, геть/чисто, по/всяк/денно, десь/інде, на/в/простець, по/друге, по/одному, на/в/тікача, по/латині, в/основному, десь/колись, на/гору, по/людськи, по/десятеро, на/в/скіс, під/гору, по/п'яте, с/під/лоба, в/цілому, на/голову, на/світанку, на/виворіт, в/нічию, за/пані/брата, за/північ, з/вечора, по/можливості, в/слід, на/низ, над/міру, попід/віконню, чим/раз, в/шир, до/пори, в/далечінь, без/ліку, на/ура, на/біс, до/лиха, на/голову.

Завдання

1. Які форми складних прислівників і прислівникових сполук ужиті неправильно?

Якщо помилка в одній парі, то позначте в якій саме (I, II, III), якщо помилка у двох парах, то позначте відповідь IV, якщо помилок немає – відповідь V.

- I. Не сьогодні-завтра, не до речі.
- II. Все одно, увісні.
- III. На зло, зозла.
- IV. Помилки у двох парах.
- V. Помилки немає.

2. Визначте словосполучення, що не містить помилок у написанні.

- I. Зникнути безвісти.
- II. Зробити як найкраще.
- III. Зустрітися опів на десяту.

- IV. Розбити військо на голову.
- V. Повторити слово-в-слово.

3. Визначте пару словосполук, у правописі якої допущено помилку.

- I. Стояти скраю, з краю лісу.
- II. Знов-таки, таки написав.
- III. Десь-інде, де-інде.
- IV. Аби-то, абиде.
- V. Як-не-як, де-не-де.

У завданнях 4-5 знайдіть прислівники, написання яких не відповідає орфографічній нормі сучасної української літературної мови, або вкажіть, що помилок немає.

4.

- I. У стократ, рік у рік.
- II. Видимо-не-видимо, в цілому.
- III. Не до вподоби, запанібрата.
- IV. Сама самотою, сам на сам.
- V. Помилки немає.

5.

- I. Споконвіків, на віки вічні.
- II. Повік-віки, навіки.
- III. На-гора, під гору.
- IV. Угору, кінець кінцем.
- V. Помилки немає.

6. Визначте спільний компонент у фразеологізмах "... банелюки" та "... тенета".

- I. Роз'єднати.
- II. Плекати.
- III. Танцювати.
- IV. Розірвати.
- V. Плести.

7. Який із фразеологізмів випадає зі смислового ряду?

- I. Оббивати пір'я.
- II. Скрутити в'язи.
- III. Обідрати шкуру.
- IV. Оббивати пороги.

- V. Обламати кий.
8. Який фразеологізм має значення “жити безтурботно”?
- I. Сидіти в зачіпку.
  - II. Підітнути крила.
  - III. Полуда на очі впала.
  - IV. Ступити на хибку кадку.
  - V. Ходити півнем.
9. В якому слові наголос не змінює значення слова?
- I. Сапати.
  - II. Комірник.
  - III. Гаванський.
  - IV. Писнути.
  - V. Огріх.
10. Знайдіть слово, де порушена акцентна норма.
- I. Гúдиння.
  - II. Перевида́ння.
  - III. Смагля́віти.
  - IV. Шкіря́ний.
  - V. Пурпу́р.
11. Визначте, яке слово треба писати з літерою *г*?
- I. Дри...ати.
  - II. ...амір.
  - III. ...іпотеза.
  - IV. ...удити.
  - V. Ма...незія.
12. Поясніть значення виділеного слова в реченні.
Тарас остаточно вирішив *чатувати* Олену.
- I. Охороняти.
  - II. Пригостити.
  - III. Обняти.
  - IV. Образити.
  - V. Причарувати.
13. Які з наведених пар слів є синонімічними?
- I. Закалятися – гартуватися.
  - II. Наріжний – рогатий.
  - III. Наглий – раптовий.
  - IV. Синонімічні 2 пари.

V. Синонімічні 3 пари.

14. Вкажіть речення, в якому немає порушення норм сучасної української літературної мови.

I. Мій адресат помилився і надіслав листа за старим адресом.

II. Чекатиму тебе опів на шосту.

III. Багаточисленні пропозиції не приймалися до уваги.

IV. Лід тронувся.

V. Ми хочемо придбати цей товар на виплату.

15. З'ясуйте, який іменник логічно сполучається із запропонованим прикметником, або вкажіть, що всі іменники поєднуються з ним.

ВИНОГРАДАРСЬКИЙ (а, е) ...

I. Комбайн.

II. Лоза.

III. Сік.

IV. Господарство.

V. Усі іменники сполучаються з даним прикметником.